

Риёзус солиҳийн шархи / Ҳаё ва унинг фазилати ҳамда у билан хулқланишга одатланмоққа тарғиб қилиш ҳақида / 348-ҳадис

348 - وَعَنْ أَبِي عِيسَى الْمُغِيرَةَ بْنِ شُعْبَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ: عُفُوقَ الْأَمْهَاتِ، وَمَنْعًا وَهَاتِ، وَوَادَ الْبَنَاتِ، وَكَرَهَ لَكُمْ: قِيلَ وَقَالَ، كَثِيرَةُ السُّؤَالِ، وَإِضَاعَةُ الْمَالِ». مُتَّقِقٌ عَلَيْهِ. [خ 5975، م 593/12] في الأقضية، باب النهي عن كثرة المسائل].

قوله: «مَنْعًا» معناه: منع ما وجوب عليه، و«هَاتِ»: طلب ما ليس له، و«وَادَ الْبَنَاتِ»: دفنهن في الحياة، و«قِيلَ وَقَالَ» معناه: الحديث بكل ما يسميه، فيقول: قيل كذلك، وقال فلان كذلك؛ مما لا يعلم صحته، ولا يظنه، كفى بالمرء كذلك أن يحذث بكل ما سمع. و«إِضَاعَةُ الْمَالِ»: تبذيره وصرفه في غير الوجوه المأدون فيها من مقاصد الآخرة والدنيا، وترك حفظه مع إمكان الحفظ و«كَثِيرَةُ السُّؤَالِ»: الإلحاح فيما لا حاجة إليه.

وفي الباب أحاديث سبقت في الباب قبله؛ كحديث: «وَأَقْطَعَ مَنْ قَطَعَكِ» [برقم 322] وحديث: «مَنْ قَطَعَنِي قَطَعَهُ اللَّهُ». [برقم 330].

348. Абу Исо Муфийра ибн Шуъба розияллоҳу анхудан ривоят қилинади:

Набий соллаллоҳу алайҳи вассаллам: «Албатта Аллоҳ таоло сизларга оналарга оқ бўлишни, (ҳақни) бермасликни ва (ҳақни) бўлмаган

нарсани) талаб қилишни, қиз болаларни тириклайин күмишни, қийлу қолни*, кўп савол бермоқни ҳамда молни ноўрин жойларга сарф қилмоқни ҳаром қилди», дедилар.

Муттафақун алайҳ.

Шарҳ: Турли икир-чикир, «деди-деди», беҳуда гап-сўзлар «қийлу қол» дейилади. Мусулмонлар хусусан масжидларда, илм мажлисларида ва бошқа ўринларда қийлу қол қилишдан қайтарилиган.

Ушбу ҳадиси шарифда мусулмон киши қилиши мумкин бўлмаган қуийдаги ишлар ҳақида сўз бормоқда:

1. «Онага оқ бўлиш».

Бу иш гуноҳи қабира экани ҳаммага маълум.

2. «Қизларни тириклайин кўмиш».

Жоҳилият вақтида очлик ва ордан қўрқиб ёш қизларни тириклайин кўмиб юбориш одати бор эди. Бу иш қанчалик оғир гуноҳ экани ҳақида гапириб ўтирмаса ҳам бўлади.

3. «(Ҳақни) бермасликни».

Бунга қарзни бермай кетиш ҳам киради. Қарз олиб бермай кетган, бироннинг ҳақини бошқа ботил йўллар билан ейишдан ҳам оғирдир. Чунки бу ишда бироннинг молини ноҳақдан ейиш билан бирга, ўзига яхшилик қилган инсонга ёмонлик қилиш, нонкўрлик, инсофсизлик ҳам бордир.

4. «(Ҳаққи бўлмаган нарсани) талаб қилишни», дейишни».

Яъни, ҳаром йўллар билан бер-бер, деб мол тўплаш ҳам Аллоҳ таоло мусулмонларга ҳаром қилган ишлардандир.

5. «Қийлу қол».

Яъни, деди-деди, деб беҳуда гапни кўпайтириш.

6. «Кўп савол».

Олимлардан бўлган-бўлмаган нарсаларни кўп сўраш ҳам ёмон нарса.

7. «Молни зое қилиш».

Ҳар қандай йўл билан бўлса ҳам молни зое қилиш мусулмончиликка тўғри

келмайди. Жумладан, қарзга олиб туриб, бирорнинг молини зое қилиш ҳам шунга киради.

Манба: hadis.islom.uz

